

Strategi för hållbar närlingslivsutveckling för Mora kommun 2023-2026 - med utblick mot 2030

Kompetensförsörjning

Företagens kontakter med kommunens förvaltningar och bolag

Infrastruktur och fysisk planering

Nätverk, mötesplatser och affärsutveckling.

1. Sammanfattning

Näringslivsstrategin gäller 2023-2026, med sikte mot 2030. Mora kommun ska verka för ett hållbart och framgångsrikt näringsliv. Hela den kommunala organisationen ska i tillitsfull samverkan med företagen bidra till ett gott företagsklimat i hela kommunen, god kompetensförsörjning, samverkan mellan skola och arbetsliv, främjande myndighetsutövning och effektiva processer för fysisk planering. Mora kommun och företagen ska tillsammans bygga en attraktiv kommun med hållbar tillväxt, vilket ger skattekraft och kapacitet för näringslivets omställning. Företagen i hela Mora kommun ska ges goda möjligheter att ligga i framkant inom digitalisering, innovation, lönsamhet och klimatsmarta produkter/tjänster. Strategins fokusområden är

- Kompetensförsörjning
- Företagens kontakter med kommunens förvaltningar och bolag
- Infrastruktur och fysisk planering
- Nätverk, mötesplatser och affärsutveckling.

Strategin verkställs genom att genomföra aktiviteterna i den handlingsplan som utvecklats parallellt med strategin. Företagen har varit delaktiga i framtagandet av strategin och kommer att vara det även under genomförande och uppföljning.

2. Arbetsprocess och styrande dokument

Strategin har tagits fram i bred dialog med näringslivet, kommunens tjänsteorganisation, politiker och kommunala bolag. Strategin följer- eller samspelar med de styrande dokumenten Strategi Hållbara Mora 2030, Strategisk plan, Landsbygdsprogram för Mora kommun samt Kultur- idrotts- och fritidspolitiskt program.

Kommunens övergripande styrande dokument Strategi Hållbara Mora 2030 har kopplingar till näringslivsstrategin inom flera utvecklingsområden, till exempel *Främja hållbart företagande*, *Stödja vägen till arbete* och *Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen*.

3. Summering av förutsättningar, företagardialog och analys

Mora kommun ska bedriva näringslivs- och utvecklingsarbete med ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet som ledstjärna. Kommunen ska lägga grunden för ett företagsklimat i toppklass som bidrar till hög konkurrenskraft hos företagen i Mora kommun och att de ges förutsättningar att ligga i framkant inom digitalisering, innovation, klimatsmarta produkter/tjänster och socialt ansvarstagande.

Mora kommun har mycket goda förutsättningar för företagande (se bilaga 1 *Moras näringsliv*) och potential för ett gott och innovativt företagsklimat. Kommunen har en utvecklingspotential vad gäller företagsklimat, sysselsättningsutveckling, nyföretagande och i hur man drar nytta av det starka varumärket.

Dialogen med företagare och företagsledare (se bilaga 2 *Utfall av företagardialog*) visar att det finns en god vilja till samverkan mellan företag och kommun. Mora kommun har dock ett arbete att göra kring tjänstepersoners tillgänglighet, nätverkande och tillskapande av attraktiva mötesplatser samt information till företagen. Den kommunala organisationen jobbar målmedvetet för att Mora kommun ska bli en regionstad med hög attraktivitet och hållbar tillväxt. Det arbetet är dock inte tillräckligt förankrat och känt bland företagen, som också har för svag delaktighet i den processen. Det finns en potential i att utveckla samverkan mellan Mora

kommun, Regionstad Mora, Företagarna, Moragruppen, Vasaloppet med flera organisationer, där man tillsammans drar mer nytta av det starka platsvarumärket och kommunens utvecklingspotential. Det finns också en förbättringspotential i Mora kommuns arbete för bästa möjliga villkor för företagare verksamma på landsbygden, i Moras byar.

Dialogen pekar på ett behov av att Mora kommun stärker sitt arbete med markåtkomst och exploatering samt fysisk planering, så att det motsvarar ambitionen och behovet. Detta genererar snabbare bostadsförsörjning, stärkt företagsutveckling och en mer attraktiv livsmiljö.

Utbildning för medarbetares livslånga lärande som är lättillgänglig och håller hög kvalitet är mer avgörande än någonsin för företagets konkurrenskraft. Företagen trycker på att utbildningen i Mora kommun måste hålla en mycket hög kvalitet. De uttrycker också en vilja till att samverka mer med skolan, vilket kan bidra till stärkt kompetensförsörjning samt ökad framtidstro, stolthet, entreprenörskap och ökad valkompetens hos barn och ungdomar i Mora kommun.

Ett gott företagsklimat gynnas av god tillgång till utbildning, främjande och effektiv myndighetsutövning, god markberedskap och effektiva planprocesser för fysisk utveckling. Företagsklimatet gynnas även av hög tillit, aktiva företagarorganisationer och att Mora kommun och näringslivet utvecklar och samhandlar kring en gemensam målbild. Viktigt är också att nya och befintliga företag får affärsrådgivning av hög kvalitet och ges möjlighet att samverka och göra affärer på mötesplatser som upplevs som öppna och intressanta.

Fokusområden näringslivsstrategi

Utifrån företagsdialogen och ovan beskrivna förutsättningar föreslås näringslivsstrategin gälla under perioden 2023-2026, med sikte mot 2030, med följande fokusområden;

- Kompetensförsörjning
- Företagens kontakter med kommunens förvaltningar och bolag
- Infrastruktur och fysisk planering
- Nätverk, mötesplatser och affärsutveckling

4. Mål och indikatorer

4.1 Övergripande mål för näringslivsstrategin

Mora kommun ska verka för ett hållbart och framgångsrikt näringsliv genom att hela den kommunala organisationen i tillitsfull samverkan med företagen bidrar till

- Ett gott företagsklimat i hela kommunen
- God kompetensförsörjning
- Samverkan mellan skola och arbetsliv som bidrar till utbildning med hög kvalitet
- Främjande myndighetsutövning
- Effektiva processer för planering

4.2 Indikatorer

4.2.1 Omdömen i Sveriges kommuner och regioners servicemätning Insikt¹:

Kategori	2022 (nuläge)	2024	2026
Företagarnas <i>helhetsbedömning</i> av servicen	>73	>78	>78
Service inom <i>bygglov</i>	>63	>70	>76
Service inom <i>livsmedelskontroll</i>	>76	>78	>83
Service inom <i>miljö- och hälsoskydd</i>	>68	>78	>78
Service inom <i>brandskydd</i>	>83	>84	>85
Service inom <i>serveringstillstånd</i>	>83	>83	>83
Service inom <i>upphandling</i>	>63	>64	>65

4.2.2 Omdömen i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet²

Faktor	2023	2024	2025	2026
Sammanfattande omdöme	3,4	3,5	3,6	3,7
Tillgång till Kompetens	2,7	2,8	2,9	3,0
Kontakt skola-näringsliv	3,1	3,15	3,2	3,25

4.2.3 Övriga indikatorer

Mål för nyföretagande: Minst 12 nya företag per 1000 invånare och år i genomsnitt under perioden 2023-2026. (Under 2021 var siffran i Mora 10,7³ = ca 120 nya företag.)

¹ Omdömen senaste mätning; Helhet 73, Bygglov 63, Livsmedelskontroll 76 och Miljö och Hälsa 68. Inga värden för Brandskydd, Serveringstillstånd och Upphandling -. Målvärdena utgår från att Mora år 2026 ska ligga i *den bästa tredjedelen* och att genomsnittet för riket utvecklas som föregående år.

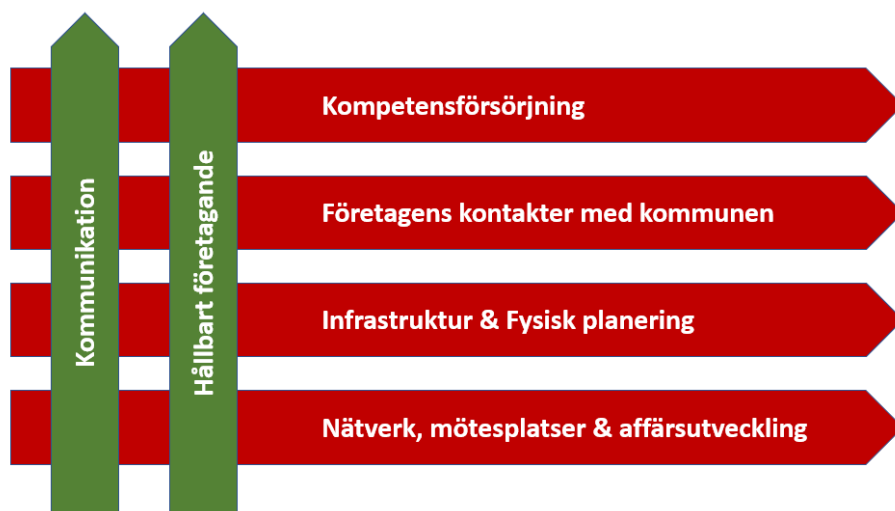
² I Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimat 2022 var Totalt omdöme för Mora 3,29, Tillgång till kompetens 2,62 och Skolans kontakt med näringslivet 2,95. Målvärdena siktar på att Mora ska ligga i *den bästa tredjedelen* av Sveriges kommuner.

³ Om det i Mora kommun startas mer än 12,4 nya företag per 1000 inv och år (åldern 16-64 år), så placerar man sig på *den övre halvan* bland Sveriges kommuner, vilket är en avsevärd förbättring.

5. Fokusområden

De fyra fokusområdena har tagits fram utifrån inspelen från företagardialogen och de politiskt prioriterade områdena för perioden 2023-2026.

Fokusområden i näringslivsstrategin

5.1 Kompetensförsörjning

Svårigheter att hitta lämplig arbetskraft har under ett antal år varit företagets största hinder för hållbar tillväxt. Arbetslösheten i Mora kommun är bara 4-5 procent och tillgång till arbetskraft är därför mycket begränsad. Det är således även fortsatt en prioriterad uppgift att stärka kompetensförsörjningen.

Ett bidrag till stärkt kompetensförsörjning är en fortsatt utbyggnad av Moraspåret⁴, för stärkt samverkan mellan skola och näringsliv samt ungdomars ökade framtidstro och valkompetens⁵. Genom tillgång till digitala utbildningar och fortsatt utveckling av vuxenutbildningen ska företagen ges förutsättningar att stärka sina medarbetares livslånga lärande. Mora Gymnasium har en central roll i kommunens kompetensförsörjning. Möjligheter ska tillskapas för en breddad kontakt mellan gymnasiet och näringslivet, som bidrar till elevernas motivation, studiemöjligheter och lärande.

Företagens möjligheter att göra framgångsrika rekryteringar ska stärkas genom verksamheter som *Rekryteringslots Dalarna* och samverkan skall ske med Orsa och Älvdalens kommuner i *Kompetensråd Norra Dalarna*, för matchning mellan utbildning och arbetsmarknadens behov. Kommunen ska också verka för att företagen förbättrar sina möjligheter till kompetensförsörjning genom att jobba med kompetensstegar, där de vidareutbildar befintliga medarbetare till mera kvalificerade befattningar och fyller på med enklare arbetsuppgifter med mindre erfaren arbetskraft.

⁴ Moraspåret handlar om att utveckla samverkan mellan grundskola och arbetsliv genom att elever får mer kunskap och intresse för företag och de offentliga yrken som finns i Mora.

⁵ Genom ökad samverkan skola-arbetsliv kan företagen i Mora bidra till att kommunen har skolor som upplevs som attraktiva av eleverna och där eleverna genom näringslivskontakterna får ökad kunskap om Moras arbetsliv och kan höja sin motivation, framtidstro, utveckla lärandet och få högre meritvärden.

Andra viktiga insatser för en stärkt kompetensförsörjning är fortsatt markförsörjning och planering för nyproduktion av attraktiva bostäder, strategiskt arbete med inflyttarservice samt att aktivt dra nytta av Moras starka platsvarumärke tillsammans med Moras företag och Vasaloppet.

Kommunen ska bidra till vägar till arbete för arbetslösa och även fortsatt främja tillkomsten av *Arbetsintegrerande sociala företag (ASF)*⁶.

5.2 Företagens kontakter med kommunens förvaltningar och bolag

Företagen upplever svårigheter att komma i kontakt med rätt tjänsteperson på kommunen och att få snabb återkoppling. De önskar sig en fortsatt utveckling mot att göra det lätt att göra rätt. Smidiga kontakter⁷ mellan företag och kommunen är centrala för ett gott företagsklimat.

Det ska vara lätt för företagare att komma i kontakt med Mora kommun. Kommunen ska tillsammans med Orsa kommun definiera vad som är främjande myndighetsutövning och i samråd med berörda företagare utveckla⁸ arbetssätt för hur man uppnår det och gör det lätt att göra rätt. Ett av flera verktyg för detta är fortsatt digitalisering genom utveckling av e-tjänster. Mora kommun ska öka företagets tillgänglighet till den information och de kontakter de behöver från kommunen. Hela den kommunala organisationen ska samverka för ett gott företagsklimat.

Mora kommuns upphandling ska upplevas som inbjudande och tillgänglig, vilket möjliggör för de lokala företagen att öka sin andel av de offentliga inköpen. Mora kommun ska, med inspel från företag och företagorganisationer, verka för att utforma en användarvänlig upphandling, i samverkan med Orsa och Älvdalens kommuner.

5.3 Infrastruktur och fysisk planering

Mora kommun är i snabb utveckling. För att bygga en attraktiv kommun finns ett stort behov av ytterligare mark för utvecklingsändamål samt att uppdatera och utveckla nya planer. Detta gäller såväl planer för större områden och detaljplaner som samhällsplaneringen i stort.

Verktyg som kan utvecklas i den fysiska planeringen är framtagande av en markstrategi samt åtgärder och organisering för smidigare planprocesser. Andra önskvärda åtgärder är en ökad effektivitet och utvecklad samordning i hela samhällsplaneringsprocessen, markförvärv och ökad samverkan med privata markägare. Det finns även behov av och fördelar med en utökad samverkan med Orsa kommun kring frågor som rör planering och fysisk utveckling.

Vid markexploatering bör produktiv jordbruksmark undvikas.

Kommunen ska även fortsatt verka för att göra hela Mora kommun lättillgängligt via väg, tåg⁹ och flyg. Mora kommun ska verka för att kommunens och byarnas centrum upplevs som

⁶ Arbetsintegrerande sociala företag (ASF) låter individer komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden i sin egen takt. De finns till för människor som av olika skäl har svårt att skaffa/behålla ett arbete.

⁷ I Förvaltningslagen §6 (serviceparagrafen) står det "En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

⁸ Sveriges kommuner och regioner har en arbetsmetodik "Innovationsguiden", där kommunen med hjälp av sina användare identifierar utmaningar och utifrån det utvecklar en smidig arbetsprocess.

⁹ Mora måste få en snabbare och mer driftsäker förbindelse med Borlänge/Mälardalen via Dalabanan.

estetiskt tilltalande, att företagen även fortsatt ges utmärkta förutsättningar för uppkoppling och digitalisering samt att de kan ta emot och skicka varor på ett rimligt sätt.

Kommunen ska undersöka möjligheterna för en mera stödjande och mäklande roll avseende näringslivets tillgång till verksamhetslokaler.

5.4 Nätverk, mötesplatser och affärsutveckling

Kommunen ska öka dialogen med företagens organisationer om gemensam målbild och hållbar näringslivsutveckling.

Mora kommun ska, i nära samverkan med kommunens företagare och deras organisationer, bygga nätverk och mötesplatser i hela kommunen där företagares kompetens och utvecklingskraft kan understödjas och tillvaratas. Syftet med att utveckla sådana mötesplatser är att företagen får möjlighet att nätverka, göra lönsamma affärer och öka sin konkurrenskraft, hållbarhet och innovationskraft genom tillgång till information, rådgivning och möten med kunder/samarbetspartners.

Företagare och företagsledare i Mora kommun ska genom kommunens samverkan med främjarsystemet såsom ALMI, Nyföretagarcentrum, IUC, Dalarna Science Park, Visit Dalarna med flera ges kvalificerat stöd/rådgivning och bästa möjliga förutsättningar att starta och utveckla företag samt att utveckla sin hållbarhet och konkurrenskraft. Nyföretagare ska ges goda möjligheter att nätverka med andra företagare, lära och utveckla ett hållbart företagande. Mora kommun ska verka för ett jämställt näringsliv och stötta de organisationer som verkar för att ta bort hindren för kvinnors företagande.

För att markera vikten av gott företagsklimat och positiv utveckling i näringslivet byter Utvecklingsenheten namn till *Näringslivs- och samhällsplaneringsenheten*.

Mora kommun ska tillsammans med representanter för näringslivet årligen följa upp och utveckla handlingsplanen för strategin. Kommunen ska även i övrigt ta initiativ till möten där kommun och företag för dialog om företagsklimat och gemensamma initiativ.

Mora kommun ska även bjuda in till samtal och samverka med angränsande kommuner om näringslivsutveckling, för att tillsammans utveckla förutsättningarna för företagande och hållbar utveckling över kommungränserna.

Den lokala planen för besöksnäringsutveckling som tagits fram i samverkan med besöksnäringsföretagen, Regionstad Mora och Visit Dalarna ska genomföras. I samverkan med Visit Dalarna med flera aktörer ska Mora kommun ge så goda förutsättningar som möjligt till arrangörer av evenemang.

Elever på Mora Gymnasium ska även fortsatt ges goda förutsättningar att delta i Ung Företagsamhet. Ungdomars och unga entreprenörers driv, vilja och idéer ska tas tillvara genom att de ges möjlighet att bidra till och påverka Mora kommuns utveckling.

5.5 Hållbarhet och kommunikation

Utöver ovan nämnda fokusområden så är hållbarhet och kommunikation centrala områden.

Främjande av hållbart¹⁰ företagande är en övergripande målsättning. Kommunen skall verka för ett utvecklat arbetssätt för ökad hållbarhet och detta skall framgå av den handlingsplan som tas fram parallellt med strategin. Syftet med detta är ökad konkurrenskraft för Mora kommuns företagare samt att vi tillsammans bidrar till att uppfylla målbilden i Hållbara Mora.

Tydlig kommunikation om genomförandet är en central del i strategin. Denna skall ge de enskilda företagen i Mora kommun den information från kommunen som de behöver för att kunna utveckla sina företag. Den ska också stärka det gemensamma varumärket.

6. Ansvar, genomförande och uppföljning

6.1 Ansvar

Näringslivsstrategin är ett av kommunens styrande dokument. Det är kommunövergripande och antas av Kommunfullmäktige. Ansvarig tjänsteperson för dokumentet är kommundirektören.

6.2 Genomförande

Näringslivsstrategin genomförs genom att genomföra aktiviteterna i den handlingsplan som tas fram parallellt med strategin. Aktiviteterna i handlingsplanen baseras på företagardialogen samt dialogen med kommunala tjänstepersoner, politiker och bolag. Aktiviteterna i handlingsplanen tas fram av ansvariga enheter, förvaltningar och kommunala bolag med stöd från Näringslivs- och samhällsplaneringsenheten. Handlingsplanen förankras i respektive nämnd eller utskott. Genomförandet av aktiviteterna i handlingsplanen säkerställs genom integrering i kommunala förvaltningars och bolags verksamhetsplaner. Kommundirektören samordnar detta.

Näringslivs- och samhällsplaneringsenheten uppdaterar handlingsplanen löpande, genom att färdigmarkera genomförda aktiviteter och tillföra nya aktiviteter. Nya aktiviteter kan också tillföras i samband med bland annat interna samverkansmöten, företagsbesök, nätverksträffar och möten med näringslivsrepresentanter.

6.3 Uppföljning och utvärdering

Näringslivsstrategin följs upp på följande sätt:

- Näringslivs- och samhällsplaneringsenheten uppdaterar handlingsplanen och redovisar löpande hur aktiviteterna genomförs.
- Ordinarie uppföljning av de kommunala förvaltningarnas verksamhetsplaner.
- Årlig uppföljning av strategin i kommunens ledningsgrupp.
- Årlig redovisning och uppföljning i Kommunstyrelsen
- Årlig dialog om strategi och handlingsplan tillsammans med representanter för näringslivet.
- Strategin utvärderas av extern utvärderare år 2026. Därefter fattas, utifrån resultatet av utvärderingen, beslut om eventuella justeringar av strategin inför perioden 2027-2030.

¹⁰ Det finns tre dimensioner av hållbarhet; Ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet, där dessa tre dimensioner är jämställda. Social hållbarhet inkluderar då även jämlikhet och jämställdhet.